

חג השבועות

א. מיט חג השבועות זיינען פאַר-
בונדן כמה ענינים:

דער ענין ותוכן עיקרי פון שבועות
איז — דאָס וואָס ער איז (ווי מען
זאָגט אין גוסס התפלה והקידוש) „זמן
מתן תורתנו“

[און אעפֿ אז אינעם פסוק וואָס
רעדט וועגן דעם יו"ט שבועות ווערט
אינגאנצן ניט דערמאנט דער ענין פון
מתן תורה, עס שטייט בלויז „תספרו
חמישים יום וגו' וקראתם בעצם היום
הזה מקרא קודש וגו'“;

נאָך מער: אין דער צייט ווען מ'האט
קובע געווען די חדשים על פי ה'-
ראי', האָט דער יום החמישים לעומר
(וואָס אין דעם טאָג איז חג השבוע-
ות) געקענט אויספאלן ניט אין דעם
טאָג פון מתן תורה, ווי די גמרא
זאָגט: „פעמים חמשה פעמים ששה
פעמים שבעה“ (און דאָס וואָס מיר
זאָגן אין שבועות „זמן מתן תורתנו“
איז עס דערפאַר וואָס איצט איז די
קביעות פון שבועות אַלע מאָל „בששה
בסיון“, אין טאָג פון מתן תורה *);

פונדעסטוועגן, שטייט דאָך אין ירו'-
שלמי, אַז דער טעם וואָס ביי די

קרבתות פון עצרת שטייט ניט אין
פסוק דער לשון „חטא“ (אָזוי ווי ביי
קרבתות פון די אַנדערע יו"ט) איז עס
ווייל „מכיון שקיבלתם עליכם עול
תורה מעלה אני עליכם כאילו לא
חטאתם מימכם“. איז דאָך דערפון
געדונגען, אַז עצרת (אין וואָס פאַר
אַ קביעות ס'זאָל נאָר זיין) איז פאַר-
בונדן מיט קבלת התורה;

דערנאָך, מיט אַ סך דורות שפעטער,
איז אין שבועות צוגעקומען נאָך אַן
ענין — די הסתלקות פון דוד המלך,
ווי עס שטייט אין ירושלמי: „דוד
מת בעצרת“.

והנה אין בבלי * שטייט אַז הסתלקות
דוד איז געווען בשבת. ולכאורה לויט
דעם כלל אַז „לא בד' פסח“ קען
עצרת (יום החמישים ואחד) ניט זיין
בשבת.

אעפֿ"כ איז לדעת כמה מפרשים:
ניטאָ אין דעם קיין מחלוקת צווישן
בבלי וירושלמי, ווייל ווען מ'איז קובע

שם נוגע גם להלכה — כי בירושלמי שם
מפרש הטעם מה שלא נאמר „חטא“ בכי-
תוב (כמו שמועתק בפנים), ומוה — שהי-
שייכות דעצרת למית מקורה היא בתורה
שבכתב* (וראה לקמן הערה 18). — וראה לקו"ש
חכ"ב ע' 146.

(5) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ג (וכ"ה
בר"ר פ"ג, ב) — הובא בתוס' חגיגה יו, א.

(6) שבת ל, סע"א.

(7) ראה סה"ד ב"א תתקד בשם הר"ר
שלפי, „גמרא דידן דס"ל דמת בשבת
י"ל דס"ל דמת ג"כ בעצרת“. וראה גם
בכור שור (לכ"ב יג, א) ברכי יוסף (או"ח
סתצ"ד סק"א) שמטעם זה קוראין רות
בעצרת.

(*) ועוד — שהכתוב הרי מדבר בזמן
שהיו קובעין ע"פ הראי', משא"כ — הנאמר
בבבלי.

(1) אמור כג, טז, כא. (וגם בפ' משפטים
כג, טז), תשא (לד, כב), פנחס (כה, כו)
וראה (טז, י) — לא נזכר ענין מ"ח.

(2) ר"ה ו, ב.

(3) שו"ע אדה"ז ר"ס תצד, ומוה מובן,
שכאשר הקביעות דתנה"ש היתה בה' או
בז' בסיון — לא אמרו אז „זמן מתן תו-
רתנו“. וראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 997.
(4) ר"ה פ"ד סה"ח.

הטעם שהובא בהשיחה הוכחה ש„עצרת“
שייך למית מהירושלמי — אף שגם בבבלי
(פסחים סח, ב) אמרו שעצרת הוא „יום
שניתנה בו תורה“ (ובפרט שהענין שבבבלי

— די הסתלקות פון בעש"ט (אין דעם ערשטן טאג שבועות י"ט, שנשי בסיון).

ב. אלץ וואס קומט פאר אין וועלט איז דאך בהשגחה פרטית¹¹; און מכ"ש אזעלכע מאורעות און ענינים נעלים ווי מתן תורה, צי די הסתלקות פון דוד המלך און פון בעש"ט (וועלכע זיינען נוגע צו כלל ישראל און במשך כל הדורות) — איז במילא פארשטאנדיק, אז אט די דריי ענינים, וויבאלד זיי זיינען געווען אין דעם זעלבן טאג¹², האבן זיי צווישן זיך א נקודה משותפת¹².

דאס הייסט, אז דער עילוי וואס האט זיך אויפגעטאן בשעת מתן תורה, איז דערנאך געקומען לידי גילוי (י"ד תר) דורך דוד המלך¹³, און דערנאך

(10) לקי"ד ח"א לב, א. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1031 שזמן הקבורה — ואל עפר תשוב, שזה ה' נוגע (אצל הבעש"ט) יותר מענין ההסתלקות (תו"ש ע' 46) — ה' ביום ב' דחגה"ש, ז' בסיון, וראה לקמן הערה 42.

(11) שמוה גם מובן, שזה מה שהענין דמ"ת בעצרת — מקורו בתורה שבכתב (ראה לעיל הערה 4); ההסתלקות דוד המלך — (בירושלמי) תורה שבעל פה; וההסתלקות הבעש"ט — ע"פ סיפור ומנהגי תלמידיו (וכן באותו היום ובהשנים שמאו [וכן גם חילוק ההמנים: מ"ת — ב' בסיון, זכרון * להסתלקות דוד המלך — ב' בסיון, ההסתלקות הבעש"ט — ו' בסיון אבל זמן הקבורה ב' בסיון], מתאים להחילוק שבחוכן ג' ענינים אלו.

(12) להעיר ממחז"ל מגלגלין זכות ליום זכאי (תענית כט, א. וש"נ).

(12*) ראה גם לקמן ע' 249. לקו"ש ח"ח ע' 35. ועוד.

(13) להעיר משמ"ר פט"ו, כב: הרבה מעשים כתב משה בתורה תחומים עמד דוד ופירשם. ואמחז"ל שדוד הקים עולה של תורה (במדב"ר פ"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט).

החודש על פי הראי' קען זיין פסח ביום וא"ו — ובמילא עצרת בשבת. בימינו עצרת בשבת — איז שייך נאך בחז"ל ביו"ט שני של גלויות — ב' בסיון *.

און נאך שפעטער בדורות האחרונים (אין דעם זמן פון "ערב שבת נאך האלבן טאג", אין די זעקס (טויזנט-יאריקע) "טעג" פון קיום העולם, איז צוגעקומען נאך אן ענין אין שבועות

(8) ואפ"ל שזהו הטעם שקוראין רות ביום שני דחגה"ש (מנהגי מהרי"ל, וראה פמ"ג באשל אברהם או"ח סת"צ סק"ח) אף שאין שייך יו"ט שני אז!

וואפ"ל ליישב כ"ז בפשטות — שזה שהקביעות ע"פ הראי' ביטלה או החשבון והכלל שא"ל לפסח (ור"ח גיטן) ביום וא"ו — היינו שע"פ החשבון ה' צ"ל ר"ח גיטן ביום ה' ונדחה * ליום וא"ו, אבל בהר"ח שלאח"ז — לא הייתה סתירה בין החשבון והראי' (דמהיכא תיתא ?) וקבעום בזמנם. ובמילא חל עצרת (יום החמשים ואחד מפסח) בשבת, בשבעה דסיון, וק"ל.

ולהעיר שהכתוב (תהלים לט, ה) "ה' דיעני ה' קצי גוי", השייך להסתלקות של דוד — ראה שבת ל, סע"א — אומרים (לפי חלוקת התהילים לימי החודש) ב' בסיון.

(9) שאז מתחיל "טועמי" מעין דלעתיד — ראה בארוכה לקו"ש ח"א ע' 59.

(*) ולא שע"פ החשבון ה' צ"ל ר"ח בש"ק והקדימוהו ליום וא"ו. ולהעיר שבכלל דחי' בהנ"ל — מצוי' הייתה הרבה יותר מאשר קדימה, שהרי הטעם לשינוי — בזמן הקביעות ע"פ הראי' — מהקביעות שצ"ל ע"פ החשבון, הוא מפני:

א) שיהי' יום שקובעין בו בחשבון קודם ליום הראי' או אחריו (אבל זה שיהי' לאחר הראי' (שאז צריך להקדים) פלא הוא (שלא יארע זה אלא מעט כו') (רמב"ם הל' קדח"ח פ"ה ה"ב ובפ"י שט),
ב) אם מאיזה סיבה שתהי' לא קבלו ב"ד עדות החודש — דוחין ר"ח למחרתו (רמב"ם שם פ"א ח"ו).

בשעת מ"ת האט זיך אויפגעטאן
(בפועל ובעיקר) דער ענין פון "העל-
יונים ירדו לתחתונים", און דער ענין
איז געווען בשעת מ"ת בתכלית ה'
שלמות.

וואס דאס איז דער אויפטו פון דער
"ירידה" (און גילוי אלקות) מלמעלה
למטה וואס איז געווען בשעת מ"ת
לגבי דעם גילוי אלקות וואס איז גע-
ווען פאר מ"ת: דער גילוי אלקות
וואס איז נמשך געווארן אין וועלט
פאר מ"ת, (אויך דער גילוי וואס די
אבות האבן ממשיך געווען, אנהויבנ-
דיק פון אברהם אבינו וואס ער איז
געווען דער וואס "התחיל להאיר"),
איז געווען ברוחניות און האט גיט
דורכגענומען די "גשמיות" פון וועלט;

משא"כ דער "ירידה" על הר
סיני" וואס איז געווען בשעת מ"ת,
האט דורכגענומען אויך די גשמיות
פון וועלט, ווי עס שטייט אין מדרש:
אז בשעת מ"ת "צפור לא צווח, עוף
לא פרח כו", ביז אז "הקול שהי'
יוצא מפי הקב"ה לא הי' לקולו בת
קול": מצד דעם וואס דער "קול" איז
נקלט געווארן און האט זיך איינגע-
זאפט אין אלע נבראים, האט ער

— נאך מער בגילוי — דורך דעם
בעש"ט.

ג. וועט מען עס פארשטיין בהקדים
וואס עס שטייט אין מדרש¹⁴ (בנוגע
צום אויפטו פון מ"ת): "אמר דוד,
אע"פ שגזר הקב"ה השמים שמים לה'
והארץ נתן לבני אדם... כשבקש ליתן
התורה בטל גזירה ראשונה ואמר ה'
תחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו
לתחתונים ואני המתחיל שנאמר¹⁵
וירד הוי' על הר סיני וכתב¹⁶ ואל
משה אמר עלה אל הוי'".

פון דעם וואס דער מדרש איז מק-
דים "התחתונים יעלו לעליונים" פאר
"והעליונים ירדו לתחתונים" — אע"פ
אז דער "וירד הוי' על הר סיני" איז
געווען פאר דעם "עלה אל הוי'".¹⁷
און ווי דער מדרש גופא זאגט "ואני
המתחיל" — איז פארשטאנדיק, אז
דער עיקר כוונה פון ביטול הגזירה
איז דער ענין פון "התחתונים יעלו
לעליונים" (וואס האט זיך אנגעפאנגען
בפועל ערשט נאך מתן תורה); עס
איז נאך, וואס בכדי די "תחתונים"
זאלן קענען עולה זיין, האט געדארפט
זיין פריער דער "וירד הוי' על הר
סיני" — "ואני המתחיל".

ד. און דאס איז דער ביאור השיי-
כות צווישן די ערשטע צוויי ענינים
פון שבועות — מתן תורה און הסתל-
קות דוד המלך¹⁸.

וז מתן תורה], ודוד הוא בחי' מלכות —
והרי ז"א [שעיקרו ת"ת] הוא סוף עולמות
הא"ס, ירידת והמשכת המשפיע ומל' היא
שרש הנבראים — עליית המקבל (ראה
ת"א פ' תרומה. המשך תרס"ו ע' רפד
ואילך).

ועפ"י יומתק גם (א) מה שמ"ת — ירידת
העליונים — הי' בו' בסיון, וזכרון (או)
הסתלקות דוד המלך ועליית משה אל ההר
(ראה יומא ד, ב) — בו' בסיון, (ב) מה
שהשייכות דמ"ת לעצרת מקורו בתושב"כ
והסתלקות דוד בתושב"כ (ראה לעיל הערה
11) — כי ו' מורה לז"א וז' למלכות, וכן
תושב"כ היא בחי' ז"א ותושב"כ מלכות.

19) שמור פס"ו, כו.

20) שם ספכ"ט.

14) שמור פ"ב, ג. וראה גם תנחומא
וארא סו.

15) יתרו יט, כ.

16) משפטים כד, א.

17) ראה רמב"ן שם. [וראה גם ד"ה
וירד תרמ"ג בסופו שדוקא לאחרי מ"ת הי'
אפ"ל "עלה אל הוי'", משא"כ קודם מ"ת
כתב וימשה עלה אל האלקים]. ועפ"י מתורץ
קושיית המהרז"ו שם.

18) להעיר גם ממה שמ"ת היא בחי'
ת"ת [כמרו"ל ברכות (גה, סע"א) והתפארת

דאן איז געווען "קיימא סיהרא באש-לימותא"²⁶, דער תכלית השלימות פון לבנה (ספירת המלכות), וואס איר ענין איז — העלאה מלמטה למעלה.

ה. פון די ענינים עיקרים וואס האבן זיך אויפגעטאן דורך דוד המלך, זיינען געווען: א) מלכות (דער ענין פון מלוכה) — וואס אויסער דעם וואס ער איז געווען דער ערשטער וואס איז געווען א מלך אויף אלע אידן (משא"כ שאול)²⁷, איז אים אויך געגעבן גע-ווארן די מלוכה אויף אייביק, אז "לא תכרת המלוכה מזרע דוד לעולם"²⁸. ב) דער ענין פון בית המקדש — וואס הגם אז בפועל האט שלמה המלך געבויט דעם ביהמ"ק, זיינען אבער אלע נויטיקע זאכן פאר בנין ביהמ"ק (ביז אויך דער ציור התבנית פון ביהמ"ק) צוגעגרייט געווארן דורך דוד המלך²⁹, ביז אז דער ביהמ"ק ווערט אנגערופן על שמו של דוד³⁰.

און אט די צוויי זאכן — מלכות בית דוד און בית המקדש³¹ — דריקן

במילא ניט געהאט קיין ווידערקלאנג ("בת-קול")³², און פון דאמאלס אן — איז תורה לא בשמים היא³³ נאר דוקא למטה בעוה"ז הגשמי.

אבער לאחרי כל זה, איז בשעת מ"ת געווען בפועל בלויז די המשכה וירידה למעלה למטה. אבער דער "התחתונים יעלו לעליונים", דער זי-כוך און עלי' פון וועלט גופא, דאס האט זיך אנגעהויבן נאך מ"ת דורך דער עבודה פון אידן, וואס זיי זיינען מוזק די גשמיות פון וועלט און מאכן זי פאר א כלי צו אלקות (און בשעת מ"ת איז נמשך געווארן דער כח אויף דער עבודה).

און כשם ווי דער ענין פון "העל-יונים ירדו לתחתונים", אע"פ אז ער האט זיך אנגעהויבן דורך אברהם אבי-נו, האט עס אבער גענומען א משך זמן פון כמה דורות, ביז ער איז גע-קומען בתכלית השלימות בשעת מתן תורה (דורך משה רבינו וואס ער איז דער "שביעי" און "כל השביעין חבי-בין"³⁴);

עד"ז איז אויך בנוגע צו "התחתונים יעלו לעליונים" וואס האט זיך אנגע-פאנגען גלייך לאחרי מתן תורה, אז די העלאה האט גענומען א משך פון א סך דורות, און זי איז נשלם געווארן דורך דוד המלך (וואס אויך ער ווערט אנגערופן "שביעי"³⁵), און נאך מער בגילוי — דורך שלמה המלך³⁶, וואס

26) זח"א רכה, סע"ב. וראה גם שמו"ר פט"ו, כו. ד"ה פדה בשלום תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב) פ' שעד. ויש לומר שהענין ד'קיימא סיהרא באשלימותא" שייך גם לדוד, דור י"ד. שהרי מילוי ושלמות הלבנה הוא "חצי כ"ט י"ב תשצ"ג" (ב"י א"ח סתכ"ו) שהוא בין י"ד לט"ו.

27) ראה במדבר פ"ד (קרוב לסופו).

28) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"א.

29) דה"א כט, ב ואילך.

30) תנחומא נשא יג. רש"י נשא ז, א. וגם (לאחרי בנין הבית), פתיחת השערים היתה רק לאחרי שאמר שלמה "זכרה לחסדי דוד" (שבת ל, א).

31) להעיר מזה ששניהם (מלכות בית דוד וביהמ"ק) נקראים בשם אחד — "ארץ" (שמו"ר ספכ"ט).

וע"פ מ"ש בפנים שעל ידם התבטא ענין "התחתונים יעלו לעליונים" שנחחדש במ"ת — יומתק שייכות המאמר שבמדרש שם לפרשת מ"ת.

21) ראה בארוכה בלקו"ש ח"ד ע' 1095.

22) ראה שבת פט, א.

23) ויק"ר פכ"ט, יא.

24) ויק"ר שם. וראה לקו"ת חקת (סא,

ד) שענין זה שייך למה שרוד הוא בחי' מלכות.

25) שגם מלכות שלמה שייכת לעצרת, שהרי הותחלה מיד אחרי מיתת דוד, ועד שהסיבה למיתת דוד ביום זה הוא לפי ש"כבר הגיע מלכות שלמה" (שבת ל, סע"א).

המלכים] ³¹ קומט דאך במילא אויס, ובמכש"כ, אז דער ביטול פון אידן צום אויבערשטן (דורך זייער ביטול צום מלך) איז אין אן אופן וואס איז נוגע זייער עצם מציאות.

ז. עפ"ז איז פארשטאנדיק, אז דער ביטול צו אלקות, וואס האט זיך אויפֿגעטאן ביי אידן דורך דוד המלך (עיקר בחינת המלכות), האט אין זיך א מעלה לגבי דעם ביטול וואס מצד (מתן) תורה.

וואָרום אין די ציוויים פון תורה (ניט ווי ביי די ציוויים פון א מלך, כנ"ל) זיינען פאראן חילוקים: פאראן טאקע ציוויים וואס ווען מען איז עובר אויף זיי איז מען חייב מיתה; אבער פאראן א סך ציוויים וואס אויף זייער עובר זיין קומט ניט קיין מיתה —

(וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז אויך דער חיוב מיתה וואס איז יע דא ביי די אנדערע ציוויים, קומט עס ניט מצד ענין ה"ציווי" וואס אין זיי, נאר צוליב דער האַרבקייט וואס איז דא אין די ענינים פרטים אויף וועלכע מ'ווערט נצטווה);

און וויבאלד אז ביים עובר זיין ח"ו אויף א ציווי פון דעם צווייטן סוג ציווי התורה, איז ער ניט חייב מיתה, עס פאַרבלייבט זיין מציאות, קומט דאך במילא אויס, אז אויך ווען ער איז מקיים די ציוויים פון תורה, איז דער קיום כאילו ווי א צוגעגעבענע זאך צו זיין מציאות.

משא"כ דער ביטול צו אלקות וואס ווערט דורכן ביטול צום מלך, (וואס דאן, איז אויך דער לימוד התורה וקיום המצות אין אן אופן פון קבלת עול מלכות שמים — העכער ווי זיי

אויס דעם תכלית השלימות פון "ה" תחתונים יעלו לעליונים", כדלקמן.

ו. ס'איז שוין אמאל גערעט גע'וואָרן באריכות ³², אז די שייכות און פאַרבונד פון די אנשי המדינה מיטן מלך איז ניט בלויז בנוגע די פרטים וואס האָבן צו טאן מיט מלוכה (ווי דאס איז, ע"ד דוגמא, דער פאַרבונד צווישן א תלמיד מיט זיין רב, וואס דריקט זיך אויס (בעיקר) בלויז אין ענינים פון תורה), נאר אז זייער גאָנצע מציאות איז אונטערגעוואָרפן צום מלך.

וואס דאס איז דער טעם פונעם דין, אז ווען עמיצער פאלגט ניט אויס דעם ציווי פון א מלך ישראל — וואס פאר א ציווי דאס זאגל ניט זיין (אפילו ווען דאס האט ניט קיין אָפּענע שייכות צום ענין המלוכה, ווי, למשל, "שילך למקום פלוני" אָדער "שלא יצא מ"ביתו"), איז ער חייב מיתה ³³ — ווייל וויבאלד אז די גאנצע מציאות פון יעדער איינעם פון די אנשי המדינה איז פאַרבונדן מיטן מלך, איז דאך במילא ניט שייך צו זאגן אויף קיין פרט (וואס האט נאר צו טאן מיט זיין מציאות), אז דער פרט האט ניט קיין פאַרבינדונג מיטן מלך, און דערפאר איז דער פסק הלכה, אז "כל המורד במלך ישראל איז חייב מיתה, ווייל מלוכה רירט אן אין זיין עצם מציאות.

און היות אז דער ביטול, וואס דארף זיין צו א מלך ישראל, נעמט זיך דערפון וואס דער מלך איז בטל צו מלכות שמים [און דורך דעם וואס אידן זיינען בטל צום מלך, ווערט אין זיי נמשך דער ביטול צום מלך מלכי

(34) ספה"צ להצ"צ מצות מינוי מלך בתחלתו.

(32) לקו"ש ח"ד ע' 1050.

(33) רמב"ם ה"ל מלכים פ"ג ה"ח.

די קדושה אין דעם מקום המקדש³⁸.

ט. עס האט זיך מערערע מאל גע-
רעדט בנוגע די צוויי קוין — המשכה
מלמעלה למטה און העלאה מלמטה
למעלה — אז אין יעדערן פון זיי איז
פאראן א מעלה לגבי דעם צווייטן³⁹.
און דעריבער באשטייט דער תכלית
העילוי אין „להוי כדון וכדין“ —
אז עס זאלן זיין ביידע ענינים צו-
זאמען.

און הגם אז דאס וועט ערשט זיין
(בגילוי) לע"ל⁴⁰ — איז אבער ביי
מתן תורה שוין געגעבן געווארן דער
כח אויך אויף דעם ענין⁴¹. ווארום
וויבאלד אז דעמאלט איז נתבטל גע-
ווארן די „גזירה“ וואס טיילט אפ
צווישן „עליונים“ און „תחתונים“, איז
דאך במילא געגעבן געווארן דער כח
(ניט נאר אז „העליונים ירדו לתחתו-
נים“ און אז „התחתונים יעלו לעליו-
נים“, נאר אויך) אז די ירידת העל-
יונים און די העלאת התחתונים זאלן
קומען צוזאמען.

עס איז נאר, וואס בגלוי איז דאן
געווען בלויז דער ענין פון „העליונים
ירדו לתחתונים“, און די אנדערע צוויי
ענינים ווערן נתגלה שפעטער: דער
ענין פון „התחתונים יעלו לעליונים“
— דורך דוד המלך (כנ"ל); און דער
יחוד פון ביידע ענינים צוזאמען וועט
זיך אויפטאן (בעיקר) לעתיד לבוא
(וואס דאן וועט זיין דער „להוי כדון

ווינען מצד תורה עצמה), איז א, אן
אופן, אז אט דער ביטול איז זיין
גאנצע מציאות, כנ"ל.

און דער טעם דערפון איז: תורה
איז המשכה מלמעלה למטה — און
דעריבער איז זי כאילו ווי א „צוגע-
געבענע“ זאך, היות אז זי קומט מצד
דעם „מעלה“ און ניט מצד דעם „מטה“
גופא; משא"כ מלכות קומט מצד דעם
„עם“ (מטה) — „שום“ תשים עליך
מלך, און דעריבער איז זי די מצי-
אות פון דעם „עם“ גופא.

ח. דער ענין פון „התחתונים יעלו
לעליונים“ וואס האט זיך אויפגעטאן
דורך דוד המלך, האט זיך אויסגע-
דריקט אויך אין דעם „בית המקדש“,
וואס ווערט גערופן (כנ"ל ס"ה) על
שמו של דוד:

דער אויפטו פון ביהמ"ק איז ניט
בלויז וואס אין אים איז געווען השראת
השכינה (ווי איין זאך איז שורה אין
א צווייטער), נאר ער גופא, ד.ה. די
דברים גשמיים פון וועלכע דער בית
המקדש איז געבויט געווארן — זיינען
געווען א „מקדש“ צום אויבערשטן.

און אע"פ אז אויך אין משכן איז
געווען עד"ז, האט אבער דער משכן
ניט דורכגענומען דעם „מקום“ וואו
ער איז געשטאנען⁴², וואס דערפאר
איז ניט פארבליבן קיין קדושה אויף
אט דעם ארט⁴³; משא"כ דער ביהמ"ק,
איז דאך אויך נאכן חורבן פארבליבן

(38) ראה לקו"ש ח"ז ע' 166-67 ובהנסמן שם.

ח"ט ע' 62 ואילך. ועוד.

(39) ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 200.

(40) ב"ב עה, א. לקו"ת ראה כו, א.

(41) להעיר מהמדובר כמה פעמים, שאף
שתורה דעוה"ז היא הבל לגבי תורתו של משיח
(קה"ר פ"א, ח) „לא יהי עוד הפעם מ"ח“
(המשך תרס"ז ע' כג. ועוד), כי כל הענינים
„גיתור“ במ"ת.

(35) שופטים יז, טו. וראה תו"א פה, א.

(36) שהרי לא הי' במקום קבוע בעולם.

ובמ"ש (ש"ב ז, ז) ואהי' מתהלך באוהל.

(37) אף שבשעת מ'עשה נאמר שיקח

מעפר המשכן וזקא (נשא ח, יז) ובדוגמת

„וירד ה' על ה' סיני“, דאף שבתחלה

„כל הנוגע בהר מות יומת“, מ"מ, לאחר

„במשכן היובל“ — „המה יעלו בהר“ (יתרו

יט, יב"ג).

ידוע"י אז "יפוצו מעינותיך חוצה"
אין א הכנה און כלי צום "קא אתי
מר".

וואָרום דער אויפטו פון דעם בעש"ט
אין געווען, אז ער האָט מגלה געווען
ניט בלויז די (רויז ורויז דרויז פון)
"עשרת הדברות" פון מתן תורה, וואָס
זיינען העכער פון וועלט, נאָר אויך
די "עשרה מאמרות" שבהם נברא ה'
עולם:

ביז דעם בעש"ט זיינען די "עשרה
מאמרות" "געשטאַנען" אין די נבראים
אין אן אופן פון העלם והסתר, און
דער בעש"ט האָט זיי אַרויסגעבראַכט
לגילוי באופן אַז אַלע זאָלן וויסן, אַז
די אַמיתית המציאות פון יעדער נברא
אין (ניט דער נברא גופא, נאָר) דער
דבר הוי' וואָס אין אים מהווה בכל
רגע ורגע מאין ואפס המוחלט יי'.

און דער גילוי פון די עשרה מאמרות
(דער אלקות וואָס אין וועלט) מיינט
דאָך — דער זיכוך און העלאה פון
דעם מטה; אָבער ביחד עם זה, האָט
ער דעם ענין גופא (א פירוש געווען אין
אן אופן פון תורה (א) פירוש אויף א
פסוק יי') — המשכה מלמעלה למטה.

(43) אגה"ק של הבעש"ט — נדפסה בסוף הס'
בן פורת יוסף, כש"ט (הוצאת קה"ת), ונכ"מ.

(44) ראה שעהיוה"א בתחלתו.

(45) (שעהיוה"א שם) שאמר דוד (תהלים
קט, פס) לעולם הוי' דברך כו' שאמר
(בתורה משה) יהי רקיע כו'.

וגם בזה מודגש ענין זיכוך המטה, שהרי
זה פסוק בתהלים (וראה לעיל הערה הב'
(בשנה"ג) להערה 42), ועי' יומתק [נוסף
להמבואר בלקו"ש ח"ד ע' 1027 הערה 16]
השייכות של פירוש זה ליום השני דחגה"ש.
ולהעיר גם מהמבואר בלקו"ש ח"ד ע' 1335
הערה 6.

של העליון (שלכן גם לעיל, כשיוסף ויהודה
יתחברו יחדיו "בתכלית היחוד האמיתי"
יהי "עבדי דוד מלך על כל ישראל" (תו"א
מד, ריש ע"ב).

וכדין"), און אַלס א הכנה און כלי צו
דעם — דורך תורת הבעש"ט יי' (וכי

42) וזה נרמז גם בשמו — (ר') ישראל
בעל שם טוב": "ישראל" הוא (כמו מ"ת)
בספרי הת"ת (כידוע בענין ג' האבות),
עיקר ז"א: "שם" מורה על ספירת המלכות,
העלאת המטה (כידוע בענין הלך הקב"ה
מהלך ת"ק שנה לקנות לו שם); "וישראל
בעל שם" הוא, שהעלאת ד"שם" היא (לא
כמו שהיא מצד עצמה, אלא) כמו שהיא מצד
ההמשכה ד"ישראל". והיינו שגם בבחי' המל'
כות ישנה מעלת האור והגילוי, שזהו "שם
טוב": "טוב" הוי"ע האור (כמ"ש וירא
אלקים את האור כי טוב) * ועי' ש"ישראל"
הוא בעל על השם, נעשה גם השם טוב.

ועי' יומתק גם מה שהסתלקות וקבורת
הבעש"ט שייכת לב' הימים — ו' וז' (ראה
לעיל הערה 11), המורים על ז"א ומלכות
(ראה לעיל הערה 18) — כי ענינו הוא
יחוד ב' הקוין **.

(*) וכן גבי משה כתיב "ותרא אותו
כי טוב הוא" שכשנולד נתמלא הבית כולו
אורה (שמות ב, ב. סוטה יב, א. יג, רע"א.
פרש"י שמות שם, אה"ת עה"פ). אלא שבי'
משה ה' זה מצד הנשמה (וזה מצד הבית
גוף) — ראה ד"ה יובא עמלק תפריח)
עצמו, שלכן גופו של משה טעון קבורה
(ראה המשך תרס"ו ס"ע קנח זאלין) משא"כ
אצל הבעש"ט שהי' יכול לעלות בסערה
השמימה כמו אל"י הנביא (תו"ש ע' 46),
הרי האור ה' גם מצד הגוף — "שם טוב".

ועי' המבואר בפנים ההערה, י"ל בדא"פ
שה"ש טוב" — שכן נקרא הבעש"ט —
הוא נעלה יותר גם מזיכוך הגוף דאל"י
(ולהעיר משה"ש תש"ד ע' 113), שהרי
זיכוך הגוף דאל"י הוא זיכוך דבין (וראה
המשך תרס"ו שם ע' קט). משא"כ "שם
טוב" דהבעש"ט, הרי "טוב" הוי"ע האור"
כמו "טוב" שנאמר גבי משה (בחי' מ"ה,
שלמעלה מכלים בחי' בן), ואצל הבעש"ט,
גם ה"שם" הוא "טוב".

(**) ומה שעיקר החביבות אצל הבעש"ט
הי' יום השני דשבועות (סה"ש תש"ד ע'
135, ונתבאר בארוכה בלקו"ש ח"ד, חגה"ש)
— כי עיקר המעלה הוא זיכוך המטה אלא
שתכלית השלימות שבה הוא, שה"מטה"
יתעלה כ"כ עד שיהי' בו גם ענין האור

וואָס וועט זיין לעתיד) אַ הכנה און
אַ כלי צו ביאת המשיח, וואָס אויך
ביי אים וועט זיין די הכנה אין ביידע
ענינים — „הוגה בתורה . . כדוד
אביו“ יי, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

(משיחת חגה"ש תשכ"ז)

און דעריבער איז דער לימוד און
די הפצה פון תורת הבעש"ט (וואָס
איז בדוגמת יי פון „להוי כדין וכדין“

46) וזהו גם מה שהשיכות של הבעש"ט
ל„עצרת“ אינה בתושבע"ט והיא רק ע"י
מנהגי ישראל (ראה לעיל הערה 11) — כי
בכדי שיהי' „להוי כדין וכדין“ הוא בכח
העצמות [שאינו מוגדר ב„מעלה ומטה“,
„המשכה והעלאה“], וזה נמשך ע"י „מנהג
ישראל“ שלמעלה גם מ„דברי סופרים“ (ראה
לקו"ת סוכות פ, סע"ב. סדור רסט, ב).

47) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

נשא

איז ביי רש"י'ן ניט שווער: דער פסוק וואלט עס געדארפט לאזן הערן, וויבאלד אין די פריערדיקע סדרות ווערט בלויז געזאגט אז מען דארף אפשיידן תרומה, ניט דערמאנענדיק דערביי אז מען דארף עס געבן צום כהן.

לפי זה דארף מען פארשטיין: וואס פאר א שוועריקייט איז דא אויפגע-קומען איצט, לויט דער מסקנא „אלו הביכורים“, וואס רש"י איז דא אויסן צו פארענטפערן מיט דער באווארעניש „ואיני יודע מה יעשה בהם — ת"ל לכהן כו"?

מען קען ניט זאגן, אז נאכדעם ווי רש"י ברענגט דעם פסוק (וואס שטייט ביי ביכורים) „תביא בית ה' אלקיך“ (צו מוכיח זיין פון לשון „תביא“ אז ביכורים דארף מען ברענגען אין בית המקדש, דעם ארט וואו עס געפינען זיך כהנים, און דערפאר איז רעכט צו איינלערנען אז „יקריבו“ אין אונזער פסוק מיינט ביכורים), וואלט גע-ווען א קס"ד צו זאגן, אז פון דעם פסוק גופא איז שוין פארשטאנדיק אז דאס דארף געגעבן ווערן צום כהן; און דעריבער דארף רש"י דאס שולל זיין און זאגן, אז טראץ דעם פסוק הנ"ל איז „איני יודע מה יעשה בהם“ — קען מען אבער אזוי ניט איינ-

א. פון פסוק „וכל תרומה גו' אשר יקריבו לכהן לו יהי“: ברענגט רש"י אראפ „וכל תרומה וגו'“, און איז אויף דעם מפרש: „אמר ר' ישמעל אל, וכי תרומה מקריבין לכהנים והלא הוא המחזור אחרי' לבית הגרנות? ומה ת"ל אשר יקריבו לכהן, אלו הבכורים שנאמר בהם תביא בית ה' אלקיך? ואיני יודע מה יעשה בהם ת"ל לכהן לו יהי, בא הכתוב ולימד על הביכורים שיהיו ניתנין לכהן“.

איז אין דעם ניט מובן:

(א) ביי רש"י'ן איז דאך קשה (לויטן קס"ד אז דער פסוק רעדט דא וועגן תרומה) בלויז דער לשון „אשר יקריבו לכהן“: וויבאלד אז דער כהן איז גאר דער וואס איז מחזור אחר התרומה לבית הגרנות, פאסט דאך ניט דער לשון „יקריבו לכהן“ וואס בא-דייט, פארקערט, אז די בעלים דארפן עס ברענגען צום כהן. אבער דער עצם חידוש פון פסוק — אז די תרו-מה דארף געגעבן ווערן צום כהן —

(1) פרשתנו ה, ט.

(2) מספרי כאן (בשינוי לשון וסגנון, ובהוספת „והלא הוא המחזור כו'“, וראה רמב"ן כאן, שמפרש כונת הספרי באו"א).
(3) דיוק לשון רש"י „לבית הגרנות“ (בלמ"ד), ולא „בבית הגרנות“ (כברמב"ן כאן) — יש לומר: כהנים המסייעים בבית הגרנות חיללו כו' (בכורות כו, ב. רמב"ם הל' תרומות פ"ב ה"ח — וזה מובן גם בפשטות), ולכן מדייק רש"י „מחזור אחרי לבית הגרנות“ — ולא (מסייע) בבית הגרנות עצמו. וגם בזה נראה עד כמה יש לדייק בפרש"י.

(4) משפטים כג, יט. תשא לד, כו.

(5) משא"כ בפרשיות שלח"ז (קרת יח,

יב. שופטים יח, ד).

(6) ראה משפטים כב, כח ובפרש"י שם.

(7) ראה גם רמב"ן כאן פסוק ו: או

שכא להשלים כו'.